

ПЕРЕДМОВА

У 2012 році Національний університет «Одеська юридична академія» святкує 15-ти річчя із дня заснування, а Одеська школа права свою 165-ту річницю. Розпочавши свій розвиток у 1818 році із Рішільєвського ліцею, університет пройшов складний шлях становлення та розвитку, перетворившись у центр юридичної освіти, науки та культури, у стінах якого готуються висококваліфіковані правники. Виступаючи членом Асоціації європейських університетів, Національний університет «Одеська юридична академія» здійснює значний вклад у розвиток гуманітарної сфери українського суспільства та становлення правової держави.

Виконання цього завдання значною мірою пов'язано із науковим дослідженням та обґрунтуванням складних соціальних явищ та процесів, формуванням високого рівня правової грамотності та культури населення. Провідна роль у цій сфері, безумовно, належить вченим-правникам, чиї наукові здобутки представлені читачеві у новому випуску збірника наукових праць «Актуальні проблеми держави і права», який присвячений 15-річчю Національного університету «Одеська юридична академія».

Так, запропоновані читачам наукові праці спрямовані на розвиток вітчизняної юриспруденції, удосконалення чинного законодавства та оптимізацію правозастосовної діяльності.

Автори аналізують загальнотеоретичні проблеми сучасної юридичної науки, актуальні питання сучасної цивілістики, права інтелектуальної власності, сімейного права, цивільного процесу, господарського права та процесу.

Відкривається збірник науковим доробком вчених щодо актуальних проблем сучасної цивілістики. Особливої уваги заслуговують напрацювання, спрямовані на розвиток методологічних основ цивільного права, його принципів та аналізу зарубіжного досвіду, зокрема стосовно кодексів «пасіонарного типу». Транзитивний стан сучасного українського суспільства потребує особливої уваги вчених-правників щодо прикладних проблем правового регулювання окремих сфер життєдіяльності. Розуміючи значимість цього завдання, науковці університету активно розробляють окремі правові інститути та здійснюють пошук шляхів для оптимізації реалізації прав власності та виконання зобов'язань.

Важливим є висвітлення вченими питань сімейного права, зокрема проблем батьківства та процедури усиновлення у контексті ратифікації Україною окремих міжнародних договорів.

Не менш важливим є запропоноване науковцями бачення проблем інтелектуальної власності. Вчені досліджують проблеми, спрямовані на вдосконалення теоретичних положень, зокрема щодо вдосконалення понятійно-категоріального апарату як наукових досліджень, так і законодавства. Водночас нині функціонування сфери інтелектуальної власності супроводжується окремими проблемами правозастосування, на вирішення яких спрямовані окремі статті збір-

ника, присвячені проблемам захисту авторських та суміжних прав, а також підставам виникнення зобов'язань у цій сфері.

Поряд із проблемами матеріального права науковці приділяють значну увагу вивченню окремих аспектів цивільного судочинства. Так, науковці, аналізуючи вітчизняну практику та наукові здобутки цивілістики, обґрунтовують можливість розширення джерел цивільного права шляхом включення до них судового прецеденту. Актуальними та своєчасними є поставлені науковцями питання щодо вдосконалення цивільного процесуального законодавства та оптимізації окремих стадій судового провадження.

Узагальнивши практичний досвід та проаналізувавши потреби сучасної юриспруденції, вчені університету актуалізують проблематику доктринального та законодавчого підходів до доказування у цивільному процесі та особливостей укладання мирових угод.

Окремий розділ збірника присвячений проблемам господарського права та процесу. Враховуючи сучасний стан економіки та розуміючи пріоритетність розвитку окремих сфер господарської діяльності, вчені пропонують шляхи вирішення окремих проблем щодо реформування портового господарства України. Значним чином вчені намагаються осмислити та визначити місце та вплив господарського права на розвиток економічної системи України та обґрунтувати підстави функціонування окремих суб'єктів господарської діяльності.

Завершує збірку науковий доробок вчених щодо загальнотеоретичних проблем розвитку сучасної держави та права. Вагомий науковий інтерес становлять праці, присвячені методологічним проблемам правових та філософських наук, у яких науковці актуалізують питання принципів антропологічної природи права та взаємодії його регулятивної та інформаційної функцій. Не менш значимими є й окремі проблеми розвитку юридичної науки та практики. Зокрема науковці активно досліджують проблематику міжнародного співробітництва України у напрямку зміцнення демократії та оптимізації кримінального процесу у частині визнання та виконання іноземних судових рішень.

Становлення в Україні громадянського суспільства потребує наукового обґрунтування функціонування його інститутів, у зв'язку з чим цікавим є запропонований читачам філософсько-правовий аспект створення об'єднань громадян.

Безумовно, що перелік та короткий аналіз наукових проблем, які висвітлені у цьому збірнику, не віддзеркалюють різноманіття сучасної юридичної думки. Водночас сподіваємось, що представлені матеріали зацікавлять широке коло читачів, зокрема студентів, науковців та практиків, а також усіх, хто цікавиться розвитком правового життя нашої держави.

Сергій КІВАЛОВ

доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
президент Національного університету
«Одеська юридична академія»,
голова Комітету Верховної Ради
України з питань правосуддя